

Πολιτικές και Δράσεις του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου για την Ασφάλεια των Μαθητών στο Διαδίκτυο

1. Το ζήτημα της ασφαλούς πρόσβασης στο Διαδίκτυο

Παρόλο που είναι ξεκάθαρο πως το Διαδίκτυο είναι μία από τις μεγαλύτερες εξελίξεις του αιώνα είναι εξίσου ξεκάθαρο ότι υπάρχει μεγάλη ανησυχία ανάμεσα στους χρήστες του, επειδή, λόγω της ευρύτατης ανάπτυξής του, παρουσιάζονται κάποιοι κίνδυνοι στη χρήση του για σκοπούς διαφορετικούς – ορισμένες φορές και εγκληματικούς - από αυτούς για τους οποίους προορίζεται. Απαραίτητη προϋπόθεση για την περαιτέρω μεγέθυνση του οφέλους από Διαδίκτυο είναι η **εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία** του.

2. Η ανάγκη για ολιστική αντιμετώπισή του

Ευτυχώς, ο θεμελιώδης στόχος της προστασίας των ανήλικων από το επιβλαβές περιεχόμενο στο Διαδίκτυο υιοθετείται γενικά από όλες τις αναπτυγμένες κοινωνίες και δεν ακυρώνεται από την παγκόσμια διάσταση του Διαδικτύου. Όλοι αποδεχόμαστε ότι οι ανήλικοι έχουν το δικαίωμα της **ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους**. Αυτό περιλαμβάνει και την προστασία τους από το επιβλαβές και ακατάλληλο αλλά κυρίως από το παράνομο περιεχόμενο, που δυστυχώς υπάρχει στο Διαδίκτυο. Ο στόχος δεν είναι καθόλου απλός. Αντίθετα, για να επιτευχθεί απαιτεί τη **συστράτευση** πολλών πλευρών.

Η Πολιτεία οφείλει να εκσυγχρονίζει την εθνική νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις. Οφείλει να διαμορφώνει ένα όσο το δυνατό ασφαλέστερο περιβάλλον – τουλάχιστον μέσα στα όρια του **σχολείου** - και να ενθαρρύνει τους γονείς στην εκπλήρωση αυτού του έργου στο **σπίτι**, παρέχοντάς τους υπεύθυνη ενημέρωση και νομική καθοδήγηση. Απαραίτητη είναι και η υποστήριξη από τη βιομηχανία του Διαδικτύου, από τον ακαδημαϊκό κόσμο και από τις μη κερδοσκοπικές κοινότητες και τις οργανώσεις των πολιτών. Όλοι αυτοί οι πόλοι πρέπει να **συναντηθούν** και να δημιουργήσουν **αρχές** που θα λειτουργούν για να διαφυλάττουν τις ουσιαστικές **αξίες μας** στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνει το Διαδίκτυο.

Οι πάροχοι Διαδικτύου (Internet Service Providers) και ειδικά τα εκπαιδευτικά δίκτυα, πρέπει να προσφέρουν στους ανήλικους χρήστες τους υπηρεσίες για τον έλεγχο του περιεχομένου που διακινούν. Ένα καλά σχεδιασμένο σύστημα **φιλτραρίσματος** μπορεί να προστατέψει τα παιδιά, ενώ ταυτόχρονα θα διατηρεί την ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης.

Οι πάροχοι περιεχομένου (Content Providers) πρέπει αρχικά να αποδεχθούν και στη συνέχεια να προωθήσουν την έννοια του **αυτοπεριορισμού** και της αυτορύθμισης (auto-regulation). Ο αυτοπεριορισμός είναι ένα απαραίτητο στοιχείο στη διαδικασία επιβολής του νόμου για την προστασία των χρηστών του Διαδικτύου από παράνομες εφαρμογές.

Άλλες κοινωνικές δομές, όπως οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Ενώσεις Γονέων και οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις μπορούν να συνεισφέρουν στην υπεύθυνη **ενημέρωση** και την ευαισθητοποίηση των πολιτών στον κρίσιμο τομέα της πρόληψης.

Πόροι πρέπει επίσης να αφιερωθούν και στην ανάπτυξη ευκολιών **κατασταλτικού χαρακτήρα**, όπως είναι οι ανοικτές γραμμές επικοινωνίας και καταγγελιών (hot-lines) και τεχνολογίες, όπως η κατηγοριοποίηση περιεχομένου και τα συστήματα φιλτραρίσματος για τη διασφάλιση της προστασίας των ανήλικων χρηστών του Διαδικτύου.

3. Τι κάνει το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο

Το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου μάθησης και Θρησκευμάτων (www.minedu.gov.gr) με την υλοποίηση του **Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου** (www.sch.gr) διαθέτει σήμερα το **μεγαλύτερο** σε αριθμό χρηστών δίκτυο στη χώρα. Μέσω αυτού παρέχει σε περισσότερα από 14.800 σχολεία υπηρεσίες Διαδικτύου¹, όπως ασφαλή πρόσβαση των μαθητών στο Διαδίκτυο, υπηρεσίες επικοινωνίας, διάθεσης και ανάκτησης ψηφιακού περιεχομένου, υπηρεσίες πολυμέσων, τηλεδιάσκεψης, δικτυακής πύλης, κλπ.

Για το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο η ασφαλής πρόσβαση των μαθητών στο Διαδίκτυο και η προστασία τους από το ακατάλληλο περιεχόμενο είναι μία **θεμελιώδης αρχή**. Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας από την αρχή δημιουργίας του Δικτύου έχει ορίσει μία πολιτική, πλήρως εναρμονισμένη με τη διεθνή πρακτική και τις νομικές απαιτήσεις, που διαρθρώνεται σε έξη άξονες:

1. Στον ορισμό των **Πολιτικών Αποδεκτής Χρήσης** του Διαδικτύου και των Σχολικών Εργαστηρίων Πληροφορικής από τους μαθητές. Για το σκοπό αυτό έχουν θεσμοθετηθεί αρμόδια συλλογικά όργανα, αποτελούμενα από ειδικούς επιστήμονες, τα οποία έχουν την ευθύνη για τη χάραξη της πολιτικής και της διαχείρισης του περιεχομένου που διακινείται στα σχολεία μέσω του σχολικού δικτύου.
2. Στην **ανάπτυξη και λειτουργία φίλτρων** που υλοποιούν τις πολιτικές αυτές. Αντίστοιχες τεχνικές εφαρμόζονται διεθνώς στα εκπαιδευτικά δίκτυα πολλών προηγμένων χωρών και αποτρέπουν, με σημαντικό δείκτη επιτυχίας, την πρόσβαση των μαθητών σε ιστοσελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο, με τυχερά παιχνίδια, σε ιστοσελίδες που προωθούν τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, τη βία, το μίσος, την επιθετική συμπεριφορά και τον ρατσισμό.

Λόγω της τεράστιας έκτασης του Διαδικτύου, η κατηγοριοποίηση των ιστοσελίδων γίνεται με αυτοματοποιημένο τρόπο και γι' αυτό υπάρχει μία (μικρή) πιθανότητα λανθασμένης ταξινόμησης. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να ενημερώνουν το σχολικό δίκτυο επικοινωνώντας με τους διαχειριστές στην διεύθυνση cachemaster@sch.gr, όταν διαπιστώσουν οποιαδήποτε λανθασμένη ταξινόμηση ιστοσελίδας.

3. Στη διαρκή **ενημέρωση και ευαισθητοποίηση** της σχολικής κοινότητας, καθώς οποιαδήποτε τεχνική λύση είναι αδύνατο να αποδώσει αν δεν είναι σωστά ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη η σχολική κοινότητα και οι γονείς.

Για το σκοπό αυτό το σχολικό δίκτυο ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς μέσω του δικτυακού τόπου internet-safety.sch.gr ενώ διοργανώνει αλλά και συμμετέχει σε εκδηλώσεις σχετικά με το θέμα αυτό.

4. Στη δημιουργία **θετικής αντιπρότασης**, στην προβολή δηλαδή αξιόλογου και πιστοποιημένου εκπαιδευτικού υλικού, στο οποίο αξίζει να έχουν πρόσβαση οι μαθητές. Το υλικό αυτό διανέμεται στην εκπαιδευτική κοινότητα μέσω των εκπαιδευτικών και δικτυακών πυλών (π.χ. www.e-yliko.gr, www.sch.gr,

¹ Διαβάστε το σημείωμα για τις υπηρεσίες που προσφέρει το ΠΣΔ http://www.sch.gr/sch-ports/aboutSch/presentations/2007/Enimerotiko_simioma_GSN.pdf

opensoft.sch.gr, www.neagenia.gr, www.kee.gr, www.greek-language.gr, www.pi-schools.gr, κλπ), που λειτουργούν είτε υπό την άμεση ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας είτε υπό την ευθύνη εποπτευόμενων φορέων του.

5. Στη σταθερή **συνεργασία με ειδικές δράσεις** για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο, όπως είναι:
 - η **Ελληνική Γραμμή Αναφοράς για το Παράνομο Περιεχόμενο στο Διαδίκτυο** (Safeline – www.safeline.gr) και
 - η δράση **Safer-Internet** (www.saferinternet.gr) για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου.
6. Στη συνεργασία με τις **αρμόδιες αρχές ασφάλειας** στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι, όταν προκύπτουν –ευτυχώς εξαιρετικά σπάνια- περιστατικά ασφάλειας.

Είναι φανερό ότι το Υπουργείο Παιδείας διαθέτει μία **καλά ορισμένη** και συγκροτημένη πολιτική στο θέμα αυτό, την οποία εφαρμόζει συστηματικά και απαρέγκλιτα από την αρχή λειτουργίας του σχολικού δικτύου με πολύ καλά αποτελέσματα.

4. Τι φέρνει το μέλλον...

Σήμερα η χώρα μας κάνει ένα άλλο κρίσιμο βήμα. Περνά στην εποχή των δικτύων υψηλών ταχυτήτων, στα ονομαζόμενα **ευρυζωνικά δίκτυα**. Η ευρυζωνική πρόσβαση στο Διαδίκτυο αποτελεί έναν βασικό στόχο όλων των αναπτυγμένων κρατών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι προφανές ότι το νέο αυτό περιβάλλον, που σήμερα είναι υπό διαμόρφωση, θα δημιουργήσει **υψηλότερες απαιτήσεις ασφάλειας** από τις σημερινές, καθώς το είδος της διακινούμενης πληροφορίας (μέσω του σχολικού δικτύου σε ότι αφορά τα σχολεία) θα αλλάξει προς όφελος των πολυμεσικών εφαρμογών και ο όγκος της θα πολλαπλασιαστεί.

Όμως, για το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο το πλαίσιο πολιτικής **υπάρχει**. Έχει αποδειχθεί βιώσιμο και επαρκές και μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα στο νέο περιβάλλον χωρίς μεγάλες αλλαγές. Ασφαλώς θα απαιτηθεί ο εκσυγχρονισμός των τεχνολογικών υποδομών του σχολικού δικτύου και των σχολικών εργαστηρίων.

Το πρόβλημα είναι σύνθετο και γι' αυτό το Υπουργείο Παιδείας ασκώντας τον θεσμικό του ρόλο συνεργαζόμενο με εξειδικευμένους θεσμικούς φορείς όπως το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (EAITY – www.cti.gr), το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (<http://www.pi-schools.gr>) αλλά και τις οργανώσεις των πολιτών, συμμετέχει δημιουργικά στο δημόσιο διάλογο, συντελεί στη βελτίωση της θεσμικής θωράκισης, αναπτύσσει πολιτικές και εξελίσσει τις τεχνικές για την προστασία των μαθητών από το βλαβερό περιεχόμενο. Τα παιδιά θα κερδίσουν πολλά από το Διαδίκτυο, τόσο σε εκπαιδευτικό επίπεδο όσο και σε διασκέδαση.

Όμως και ο ρόλος της **οικογένειας** είναι καθοριστικός. Οι γονείς πρέπει να ενημερωθούν για το Διαδίκτυο και τα σημαντικά οφέλη που προσφέρει σε κοινωνίες, σύγχρονες όπως η δική μας. Πρέπει βέβαια να μάθουν και τους κινδύνους που υπάρχουν, ώστε να εξασφαλίσουν στα παιδιά τους μία ασφαλή περιήγηση στον συναρπαστικό κόσμο του Διαδικτύου.

Η βιομηχανία του Διαδικτύου φέρει την μεγάλη ευθύνη να διασφαλίσει ότι τα παιδιά ωφελούνται πράγματι και δεν γίνονται θύματα εκμετάλλευσης.

Το Διαδίκτυο πρέπει να αντιμετωπιστεί από όλους μας ως ένα **σύγχρονο αγαθό** με πολλές θετικές πτυχές και σαφώς λιγότερες αρνητικές.